

Werk

Label: Other

Jahr: 1957

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?31311157X_0082|log139

Kontakt/Contact

Digizeitschriften e.V.
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

ŠEDESÁTINY PROFESORA KARLA KOUTSKÉHO

Dne 21. října 1957 dožívá se šedesátých narozenin prof. KAREL KOUTSKÝ, doktor fyzikálně-matematických věd, profesor matematiky a vedoucí katedry matematiky na přírodovědecké fakultě Masarykovy university v Brně. Používáme této příležitosti, abychom širší odbornou veřejnost seznámili s životem a dílem tohoto vynikajícího pracovníka, který se svým dílem vědeckým, pedagogickým a organizačním zasloužil o rozvoj naší matematiky a osobními vlastnostmi si získal lásku a oblibu svých přátel a spolupracovníků.

Prof. K. Koutský se narodil dne 21. října 1897 v Lounech v Čechách. Středoškolská studia konal na státní reálce v Kutné Hoře. Potom studoval na České vysoké škole technické v Praze a na filosofické a přírodovědecké fakultě Karlovy university. Vysokoškolská studia ukončil státní zkouškou z matematiky a deskriptivní geometrie (1922) a doktorátem přírodních věd na Karlově universitě (1926).

Od r. 1921 působil jako profesor na středních školách. Vyučoval na státních reálných gymnasiích v Trnavě a Zlatých Moravcích, potom na státní reálce v Hodoníně a na dívčím reálném gymnasiu v Brně. Začátkem studijního roku 1946-47 byl pověřen konáním přednášek z matematiky a deskriptivní geometrie na pedagogické fakultě Masarykovy university v Brně.

V r. 1948 se habilitoval na přírodovědecké fakultě Masarykovy university z matematiky. V r. 1949 byl jmenován mimořádným profesorem matematiky a deskriptivní geometrie na pedagogické fakultě Masarykovy university. Odtud přešel v r. 1952 jako profesor matematiky na přírodovědeckou fakultu, na níž má funkci vedoucího katedry matematiky. V r. 1956 byla prof. Koutskému udělena hodnost doktora věd fyzikálně-matematických.

Již jako vysokoškolský student a později jako středoškolský profesor věnoval se prof. Koutský hlubšímu studiu matematiky. Zabýval se geometrií, teorií čísel, dějinami matematiky na Slovensku, později studoval topologii, teorii svazů, ideologii a historii matematiky. V souvislosti s povoláním středoškolského profesora věnoval pozornost pedagogice, zejména didaktice a metodice matematiky na středních školách. V těchto směrech vyvinul bohatou publikační činnost. Zúčastnil se několika matematických sjezdů, na nichž přednesl původní sdělení. Zúčastňoval se odborných prací a zastával významné funkce v úředních a odborných komisích a ve vědeckých spolcích.

Prof. Koutský uveřejnil řadu vědeckých prací z oboru teorie čísel, topologie, teorie svazů, historie a ideologie matematiky. Mimo to uveřejnil velký počet odborných článků, referátů, recenzí a jiných drobnějších prací, takže jeho celková publikační činnost obsahuje přes půl druhého sta prací. Zde se podrobněji zmíníme pouze o pracích ryze vědeckých, přenechávající obsáhlou pedagogickou složku činnosti prof. Koutského ocenění na jiném místě.

Práce prof. Koutského z oboru theorie čísel představují řadu příspěvků k elementární a analytické theorii čísel. V oboru elementární theorie se prof. Koutský zabýval obdobou Wilsonovy poučky (1), symetrickými funkcemi primitivních kořenů (2), studiem kvadratického charakteru čísel (3, 4, 5, 6) a potenčními charaktery čísel (7, 8). Pozoruhodné jsou zejména jeho úvahy o potenčních charakterech, které prof. Koutský definoval a popsal jejich vlastnosti. V tomto směru jdou jeho výsledky daleko za klasickou látku. K pracím z oboru elementární theorie čísel patří též práce 23, týkající se vlastností Fermatova kvocientu $q(a) = (a^{p-1} - 1) : p$, v níž prof. Koutský zjednodušil a zobecnil Lerchovy výsledky o součtech $Q_k(p) = \sum_{a=1}^{p-1} a^k q(a)$.

Práce patřící do analytické theorie čísel (11, 12, 13) se týkají zjištění konvergence nekonečných řad $\sum 1 : p$, $\sum_p 1 : (p + 2k)$ utvořených z prvočísel p , $p + 2k$ (k přirozené). V řadě všech prvočísel uspořádaných podle velikosti se vyskytují libovolně dlouhé úseky, v nichž neleží ani jedno prvočíslo p , pro něž $p + 2k$ je rovněž prvočíslo. Tyto výsledky jsou zobecněním klasické Brunovy věty o dvojicích prvočísel.

Práce o topologii (19, 20, 21, 38) se týkají oddělování množin v topologických prostorech, modifikací dané topologie a určenosti topologických prostorů pomocí okolí. V první z nich jde o studium topologických prostorů, v nichž každé dvě oddělené neprázdné množiny nebo jedna z nich jsou otevřené nebo uzavřené nebo současně otevřené i uzavřené. V druhých dvou pracích jde o studium horní a dolní modifikace dané topologie vzhledem k daným vlastnostem bodů a částem topologického prostoru. V poslední uvedené práci jde o zobecnění známých výsledků o určenosti topologických prostorů pomocí okolí v případě obecné topologie bez obvyklých axiomů. Do okruhu prací o topologii patří práce 24, v níž jest určen počet částečných uspořádání dané množiny P počtem AKU -topologií, při nichž má každý bod v P minimální okolí v této množině.

Zvláště významnou prací prof. Koutského jest jeho „Théorie des lattices topologiques“ (31), jejíž výsledky byly uveřejněny též v C. R. pařížské akademie věd (22). V této práci autor zobecňuje klasický pojem topologie tím, že místo všech částí množiny považuje za jejího nositele libovolný svaz, na němž je dáno zobrazení do téhož svazu, které může býti a priori zcela libovolné. Tato základní myšlenka, která se ve speciálním tvaru nezávisle objevila též u jiných autorů (MONTEIRO-RIBEIRO, 1942), jest u prof. Koutského originálně a bohatě rozvinuta. V práci 39 jsou studovány additivně irreducibilní prvky a additivní base v obecných svazech.

Historického rázu je práce 16, která obsahuje seznam matematiků, kteří v 18. a 19. stol. měli vztahy (životní nebo vědecké) ke Slovensku. Ide o-